

Munkatársak: Herbály Róbert régész; Alács Attila, Dankó Judit, Dinnyés Dóra, Fehér Alíz, Göbolyös Mihály, Koncz Dániel, Linzenbold Csongor, Nagy Gábor, Papp Szilveszter, Péter Dávid és Szabó Bea technikusok.

POLGÁR PÉTER – CZIGÁNY DÁVID

Ürge-dombi-dűlő II. (KÖH 70199):

A lelőhelyen 2011 tavaszán végeztünk megelőző feltárást.⁷¹ 2014-ben az útépitéshez kapcsolódó régészeti megfigyelés eredményeként a lelőhelyet a Poszogó-domb (KÖH 33024) és Ürge-dombi-dűlő I. (KÖH 70201) lelőhelyekkel együtt Poszogó-domb néven és a 33024 azonosítószámán összevontuk.

Munkatársak: Göbolyös Mihály, Koncz Dániel és Szabó Bea.

POLGÁR PÉTER

272. Rábapaty, Kisboldogasszony-plébániatemplom (KÖH 67157)

(Vas megye) **Á, Kk**

Helyszíni szemlét végeztünk 2014. április 9-én és 15-én a rábapatyai (felsőpatyi) Kisboldogasszony templomnál, ahol Nemes András művészettörténész egy szalagfonatos kőtöredék előkerüléséről értesült. A faragványt az épület felújításához kapcsolódó tereprendezés során, a templomtól D-re, kb. 30–40 cm-es mélységben találták.

A templom D-i falában, a barokk kriptá szellőzőnyílásának közelében, alig a mai terepszint fölött helyezkedett el egy másik, íves formájú faragott kő, amelyet kérésünkre a kivitelező kiemelt a falból. Ez a töredék egy íves nyíláskeret szemöldökköve lehet, amelynek külső és alsó részét sűrűn elhelyezett csigavonalak díszítik. Felületének egy részén vörös festés látható, felső részén sárga festés figyelhető meg. A töredék egy részét a beépítés következtében habarcs borítja.

A templom D-i oldalán egy újabb, a szalagfonatos kőhöz hasonló formájú, ám annál sokkal kisebb, díszítetlen faragott kőtöredéket is találtunk, amelyet a másik két töredéssel együtt a Savaria Múzeumba szállítottunk.

Munkatársak: Hornok Péter régész, Kőszegi Ádám régésztechnikus-gyűjteménykezelő és Czöndör János ásatási technikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

273. Rád, Cseke-Szitnya (MRT 9. k. 25 / 44. lh., KÖH 11362)

(Pest megye) **Á**

A kutatást a MOL Barátság I. kőolajvezeték felújítási munkálatai tették szükségessé. A Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Járási Építészeti- és Örökségvédelmi Hivatalának állásfoglalása és az MNM Nemzeti Örökségvédelmi Központtal, mint Megbízóval kötött megállapodásunk alapján 2014. április 7-én teljesítettük a lelőhelyen a régészeti megfigyelés során végzett bontómunkát.⁷² A 18 m² nagyságú humuszolt terület egész felülete régészetileg pozitív volt.

A felszín tisztítása után mindössze egy régészeti jelenséget regisztráltunk és dokumentáltunk. A paticsfoltos, sötétbarna

homokos betöltésű objektum elpusztult tüzelőberendezés maradványa lehetett. Az objektumot szelvényfal közelsége és a vezetékfektetés rézsűje miatt nem bonthattuk ki. Leletanyag nem került elő. A régészeti topográfiai munkák során ismertté vált lelőhelyen regisztrált jelenség nagy valószínűséggel Árpád-kori lehetett.

Munkatárs: Szócs Péter térinformatikus.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

274. Rásonysápberencs, Szőlő-alja (KÖH 84781)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **U, B, V, Szk, Ge, A, H, Á**

A Herman Ottó Múzeum részéről 2014. április 3-tól július 14-ig megelőző feltárást végeztünk a Rásonysápberencsi záportározó beruházás (ÉMOP-3.2.1/F-10-2011-0014 azonosító számú projekt) területére eső lelőhelyen. A lelőhelyet Kalli András és Tutkovics Eszter fedezte fel 2013 tavaszán, ERD készítése során⁷³.

A humuszolás, mely még 2013 őszén kezdődött régészeti megfigyelés részeként, összesen 10 880,54 m² területet érintett. Ebből a régészetileg pozitív 10 254,31 m² területen teljes felületű feltárást végeztünk 2014-ben. Munkánkat megnehezítette az igen csapadékos tavaszi időjárás. Amellett, hogy az 50 munkanapos ásatás 3,5 hónapot vett igénybe, a tartós esők és a hirtelen lezúduló csapadék több alkalommal tönkretette a megtisztított felszín, és károkat okozott a félig kibontott objektumokban is.

A dokumentált stratigráfiai egységek száma 923, melyek közül azonban néhány a bontás során természetes jelenségnek bizonyult. Az összesen 902 régészeti jelenség 8 különböző korszak, illetve kultúra településéről származik, több esetben egymást bolygatva kerültek elő. A települések dombtetőn és domboldalban helyezkedtek el, a Vasonca-patak két partján, egyedül a neolitikus település volt kivétel, annak legkorábbi időszaka a mélyen fekvő, patak parti területekre esett. Itt csak földbe ástott objektumokat találtunk, melyek betöltését és fedőrétegét fekete iszap jelentette. Neolitikus, kora bronzkori és vaskori telepobjektumokat csak a patak K-i, míg késő bronzkoriakat csak annak Ny-i oldalán találtunk. Ezzel szemben a császárkori germán, az avar, a 10. századi és az Árpád-kori települések a patak mindkét partjára kiterjedtek.

A középső neolitikumban hosszan tartó megtelepedéssel számolhatunk, mely valószínűleg átfogta a tiszadobi és bükki stílusok használatának teljes időtartamát. A tiszadobi, Tiszadob-átmeneti és Bükk A-B, valamint a Bükk B-C stílusok általában objektumként is elkülönültek, emiatt sokat várhatunk a radiokarbon vizsgálatoktól a stílusokra épített időrend felülvizsgálata szempontjából. A tiszadobi és bükki stílusok kerámiái nem csupán külön gödrökben, hanem ezen túlmenően eltérő típusú gödrökben jelentkeztek. A tiszadobi stílushoz nagy méretű agyagkitermelőket és csak kevés szabályos alakú gödröt köthetünk, míg a bükki stílushoz főként szabályos, kerek gödrök, illetve kevés kisebb agyagkitermelő tartozott.

Előkerült egy tiszadobi jellegű sarlómotívumos arcs edény is, melyet feltehetően összetörve helyeztek annak idején az agyagkitermelő-gödörbe. A tiszadobi csoporthoz kapcsolhatunk egy szűk, mély, kútszerű objektumot is, melyből egy malom-

71 Erről a jelentést lásd RKM 2011, 150.

72 A 2013-as szakfelüveletről a jelentést lásd RKM 2013, 105.

73 RKM 2013, 105.